

Svar på regeringsuppdrag

Rapport – Slutredovisning av uppdraget att erbjuda samordnad och säker statlig it-drift dnr Fi2017/03257

Försäkringskassan FK 2022/023714

Datum: 2025-03-01

Uppdrag att erbjuda samordnad och säker statlig it-drift

Innehåll

Sammanfattning	3
Uppdraget och dess genomförande	4
Det finns en fortsatt hög efterfrågan på samordnad och säker it-drift	4
Antalet erbjudna it-driftstjänster	5
E-tjänstelegitimation (EFOS)	5
It-arbetsplats	5
Kapacitetstjänst (CAP)	5
Objektbaserad lagring	5
Samarbetsplattform för offentlig sektor (SAFOS)	5
Utskick	6
Virtuell datacentertjänst	6
Webbanalys	6
Webbtjänst	6
Informations- och cybersäkerhetsarbetet har stärkts	6
Årets resultat	6
Samverkan för att öka antalet myndigheter som erbjuder it-driftstjänster har fördjupats	7
Säkerhet blir allt viktigare i en orolig omvärld	7

Sammanfattning

Försäkringskassan fick 2017 i uppdrag av regeringen att erbjuda samordnad och säker statlig it-drift till vissa statliga myndigheter. Uppdraget löper, efter förlängning i december 2022, till den sista december 2024. Försäkringskassan ska enligt uppdraget lämna en slutredovisning av uppdraget. Försäkringskassan har årligen lämnat en delredovisning. Denna redovisning avser verksamheten för hela uppdraget.

Försäkringskassan erbjuder idag nio stycken it-driftstjänster. 42 (inklusive 21 länsstyrelser) av beredskapsmyndigheterna använder tjänsten EFOS, sju använder SAFOS Samarbetstjänst och tre har sin fulla it-drift hos Försäkringskassan.

Regeringsuppdraget har sedan 2021 varit helt avgiftsfinansierat. Arbetet resulterade 2023 i ett finansiellt överskott och det ackumulerade underskottet från tidigare år minskade. Efter verksamhetsåret 2024 ligger underskottet kvar på ungefär samma nivå.

Till följd av det försämrade säkerhetspolitiska läget och ett ökande antal cyberattacker riktade mot myndigheters it-miljöer, fortsätter det vara en hög efterfrågan på samordnad och säker statlig it-drift. Försäkringskassan, Skatteverket och Trafikverket har sedan 1 januari 2025 i uppdrag att tillhandahålla säker och samordnad it-drift till statliga myndigheter i enlighet med förordning Samordnad och säker statlig it-drift 2024:1005. Därför kan Försäkringskassan långsiktigt öka informationssäkerheten, säkra kontinuiteten i arbetet och dra nytta av gjorda investeringar och statliga medel effektivt. Förordningen ger de tre leverantörsmyndigheterna möjlighet att långsiktigt utveckla den samordnade it-driften och hantera de farhågor som lyfts i tidigare rapporter. Antalet intresseförfrågningar och anslutningstakten av myndigheter har dock under 2024 påverkats av den osäkerhet som rådde avseende om och i så fall i vilken form Försäkringskassans uppdrag skulle permanentas.

Försäkringskassan avser att fortsatt huvudsakligen stödja myndigheter med samhällsviktiga och säkerhetskänsliga verksamheter. Myndigheten avser också att inrikta det fortsatta arbetet med att utveckla och erbjuda standardiserade it-driftstjänster som ökar anslutande myndigheters säkerhet, men utifrån förordningen tillsammans med övriga leveransmyndigheter.

Uppdraget och dess genomförande

Försäkringskassan fick den 24 augusti 2017 i uppdrag av regeringen att erbjuda samordnad och säker statlig it-drift till vissa myndigheter. Uppdraget förlängdes och justerades 2019 och 2022 och löper till och med den 31 december 2024.¹ Enligt uppdraget ska Försäkringskassan den 1 mars 2025 slutredovisa uppdraget. Försäkringskassan har årligen lämnat en delredovisning. Redovisningen har innehållit en beskrivning av vilka åtgärder som genomförts inom ramen för uppdraget, vilka effekter avseende säkerhet, kostnadseffektivisering och verksamhet som uppnåtts inom etablerad it-driftssamverkan, vilka risker och eventuella hinder som identifierats för samordnad och säker statlig it-drift samt om uppdraget har påverkat myndighetens förutsättningar att genomföra sin kärnverksamhet. Försäkringskassan har tidigare lämnat delredovisningar 2017, 2018, 2019, januari och november 2021, 2023 samt 2024. Denna redovisning avser verksamheten för hela uppdraget.

Det finns en fortsatt hög efterfrågan på samordnad och säker it-drift

Försäkringskassan använder en standardiserad modell för att ansluta myndigheter. Det innebär att anslutning görs i flera steg: initiera (inför avsiktsförklaring), planera (inför samverkansöverenskommelse), paketera samt förvalta och utveckla.

I dagsläget erbjuder Försäkringskassan nio it-driftstjänster. It-driftstjänsterna består av elektronisk tjänstelegitimation (EFOS), it-arbetsplats, kapacitetstjänst (CAP), objektbaserad lagring, samarbetsplattform för offentlig sektor (SAFOS), utskick, virtuell datacenter-tjänst (vDC), webbanalys och webbtjänst. It-driftstjänsterna beskrivs mer utförligt nedan.

Tabellen nedan visar anslutna och intresserade myndigheter för respektive it-driftstjänst. Myndigheter som är anslutna kan använda sig av en eller flera it-driftstjänster. Tabellen redovisar hur många myndigheter som använder sig av respektive it-driftstjänst.

	Antal myndigheter som är intresserade av respektive it-driftstjänst	Antal myndigheter som är anslutna till respektive it-driftstjänst
EFOS	30	58
It-arbetsplats	28	12
Kapacitetstjänst (CAP)	7	5
Objektbaserad lagring	13	2
SAFOS	50	35
Utskick	3	7
vDC (virtuellt datacenter)	13	5
Webbanalys	7	4
Webbtjänst	8	3

Under den tid Försäkringskassan har erbjudit samordnad och säker it-drift har totalt 141 myndigheter visat intresse för en eller flera it-driftstjänster. Utav dessa är 57 beredskapsmyndigheter, inklusive 21 länsstyrelser. Utöver redan anslutna myndigheter och de myndigheter som håller på att anslutas har Försäkringskassan haft dialog med och/eller mottagit intresseförfrågningar från 65 myndigheter om säker och samordnad statlig it-drift. Efter att förordningen beslutades har myndigheter som Försäkringskassan tidigare haft kontakt med åter hört av sig. Dialogerna visar att myndigheternas behov varierar från enskilda it-driftstjänster till helhetsåtaganden med it-arbetsplats som grundleverans.

¹ Uppdrag att erbjuda säker och samordnad statlig it-drift, dnr Fi2017/03257/DF
Ändring av uppdrag att erbjuda säker och samordnad statlig it-drift, dnr I2019/02515/DF
Ändring av uppdraget att erbjuda säker och samordnad statlig it-drift, dnr I2022/02320

Efterfrågan på it-driftstjänster är fortsatt hög, men antalet intresseförfrågningar från myndigheter har varierat över tid. Detta kan förklaras med att det inför att Försäkringskassans uppdrag har blivit förlängt har funnits en osäkerhet om uppdraget skulle fortsätta och i så fall i vilken form. Till exempel förlängdes Försäkringskassans uppdrag i september 2019 samtidigt som It-driftsutredningen tillsattes med syfte att bland annat ge förslag till varaktiga former för samordnad statlig it-drift. Utredningens förslag lämnades i december 2021 och Försäkringskassans uppdrag förlängdes under 2022 på nytt fram till och med den 31 december 2024. Det har medfört att såväl intresseförfrågningar från myndigheter som Försäkringskassans förutsättningar att planera in anslutande myndigheter har påverkats, men med ett nu permanent uppdrag där även fler myndigheter ska leverera samordnad och säker statlig it-drift är förutsättningarna goda.

Antalet erbjudna it-driftstjänster

Behovet av att samverka digitalt med andra myndigheter och samverkanspartners är stort bland Sveriges myndigheter. De vanligaste lösningarna för organisationer är idag marknadsbaserade molntjänster, som förenklar arbetet med både fildelning och möten, men innebär direkt eller indirekt tredjelandsoverföringar av personuppgifter. Det är svårt att kravställa på och identifiera publika molntjänster som uppfyller myndigheters rättsliga krav på lagring och hantering av information.

I och med det osäkra världspolitiska läget och det ökande antalet cyberattacker som riktas mot sårbarheter i myndigheternas it-miljöer, har efterfrågan på säkra it-driftstjänster ökat. Här följer en närmare beskrivning av de it-driftstjänster som Försäkringskassan tillhandahåller.

E-tjänstelegitimation (EFOS)

Försäkringskassan tillhandahåller e-identitet för offentlig sektor (EFOS) som är en elektronisk tjänstelegitimation. EFOS ger förutsättningar för säker inloggning för medarbetare på myndigheter och bidrar även till säker inpassering, signering av dokument och utskrift samt möjligheter till myndighetsövergripande dialoger.

It-arbetsplats

It-arbetsplats är en standardiserad it-driftstjänst som innefattar inloggning med säker identifiering, möjligheter till distansarbete och ständigt fokus på förbättring, självbetjäning och automation. Det finns även vissa tillval till tjänsten, bl.a. utskrift och konferensrum. It-driftstjänsten har utvecklats utifrån myndigheternas behov och har förfinats över åren.

Kapacitetstjänst (CAP)

It-driftstjänsten är en plattform för att utveckla, distribuera och hantera applikationer på ett modulärt, automatiserat och skalbart sätt. Ett aktivt arbete med att vidareutveckla tjänsten pågår i nära samarbete med anslutna myndigheter. Antalet anslutna myndigheter förväntas att öka närmsta tiden.

Objektbaserad lagring

Denna it-driftstjänst används för att lagra stora mängder ostrukturerat data. Den kan till exempel användas vid lagring och back-up av stora mängder statistik och färdigbearbetat data.

Samarbetsplattform för offentlig sektor (SAFOS)

SAFOS är en plattform för att underlätta samverkan mellan myndigheter och består till exempel av en chatt, en mötestjänst och en samarbetstjänst med funktioner för

information och planering. Tjänsterna är lämpliga för myndigheter som arbetar med data som inte får lagras i publika molntjänster.

Utskick

It-driftstjänsten hanterar utskick av fysiska brev till postoperatör eller utskick av elektroniska dokument till mottagares digitala brevlådor. För samtliga utskick skapas statistik- och rapporthantering.

Virtuell datacentertjänst

Virtuellt datacenter är en it-driftstjänst som ger en ansluten myndighet tillgång till en egen isolerad virtuell datacentermiljö för servrar, nätverk och lagringsresurser enligt avtalade volymer och viss prestanda. Även här förväntas antalet anslutna myndigheter öka framöver.

Webbanalys

Webbanalys innebär en helhetslösning för att mäta vilken aktivitet som finns på webbplatser (insamling, lagring, kapacitet och analysverktyg). Webbanalys erbjuds som en dedikerad it-driftstjänst utformad utifrån kundens behov.

Webbtjänst

Webbtjänst innebär drift av ett webbpubliceringsverktyg med tillhörande plattform och erbjuds primärt som en molnlikande it-driftstjänst. It-driftstjänsten har även ett alternativ med dedikerade driftmiljöer respektive applikationsdrift för myndigheter med egna licenser.

Informations- och cybersäkerhetsarbetet har stärkts

Försäkringskassan har under hela uppdraget kontinuerligt stärkt informations- och cybersäkerhetsarbetet. Myndigheten arbetar med ledningssystem för informationssäkerhet, LIS, enligt de krav som ställs på svenska myndigheter. I korthet innebär det att Försäkringskassan bedriver ett strukturerat säkerhetsarbete för att möta dagens och morgondagens krav. Även anslutna myndigheter tar del av detta säkerhetsarbete.

Försäkringskassans it-avdelning har ett övergripande ansvar för it-säkerhetsarbetet i alla de it-driftstjänster som levereras till anslutna myndigheter. Säkerhet är därför inget tillval utan kommer som en integrerad del av åtagandet och genom att de olika produktteamen bakom tjänsteleveranser kontinuerligt arbetar med säkerheten i fokus.

Säkerhetsarbetet bedrivs på alla nivåer och inom alla områden. Försäkringskassan designar lösningar så att skyddsåtgärderna samverkar mellan olika lager och skapar en helhet. Myndigheten har ett Security Operations Center (SOC) som arbetar med kontinuerlig analys av sårbarheter och säkerhetshot. Grupperingen har även en rådgivande roll, där de stöttar produkt- och driftteam med beskrivningar av hot och risker och vilka åtgärder man ska vidta för att bemöta dem.

Årets resultat

Verksamheten inom ramen för uppdraget finansieras med avgiftsintäkter från de myndigheter som nyttjar de it-driftstjänster som tillhandahålls. Under åren 2017–2020 finansierades delar av uppbyggnaden av verksamheten med ett inomstatligt bidrag. Från och med år 2021 är arbetet helt avgiftsfinansierat.

Både intäkter och kostnader har fortsatt att öka jämfört med föregående år. Ökningen beror bland annat på att flera myndigheter anslutit sig till enstaka it-driftstjänster, som till exempel SAFOS och utskriftstjänster. Ytterligare en förklaring till ökningen är att ett par myndigheter som anslöts under 2023 nu får ett helårsutfall.

Intäkterna är 20,9 miljoner kronor högre än budgeten i regleringsbrevet och kostnaderna är 27,6 miljoner kronor högre. Avvikelsen beror på att flera myndigheter anslutits under året och att myndigheter som redan är anslutna nyttjat tjänsterna i ökad omfattning. Kostnadsnivån för löner och externa leverantörer har ökat, vilket också påverkat avgiftsområdet.

Det ackumulerade underskottet för verksamheten var 5,9 miljoner kronor, varav resultatet för 2024 är ett underskott på 0,7 miljoner kronor. Sammantaget bedömer vi att verksamheten kommer att nå full kostnadstäckning på några års sikt.

Tabell 1 Samordnad och säker statlig it-drift, tusen kronor

	2022	2023	2024	Budget 2024
Ingående balans	-20 942	-17 799	-5 221	
Avgiftsintäkter	126 049	181 478	206 949	186 000
Kostnader	-122 906	-168 900	-207 625	-180 000
Årets resultat	3 143	12 578	-676	
Utgående balans	-17 799	-5 221	-5 897	

Samverkan för att öka antalet myndigheter som erbjuder it-driftstjänster har fördjupats

Försäkringskassan, Lantmäteriet, Skatteverket och Trafikverket samt Fortifikationsverket, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och Transportstyrelsen bedriver sedan 2019 samverkansprogram med syftet att säkra statlig it-drift. Under 2024 fördjupades samverkan för att genomföra de förslag som tidigare arbetats fram.

Säkerhet blir allt viktigare i en orolig omvärld

En orolig omvärld har lett till att hoten mot Sveriges säkerhet har ökat. Samtidigt är stora delar av samhället allt mer beroende av digitaliseringen för att kunna driva sin dagliga verksamhet. Det gör myndigheternas it-system särskilt sårbara för olika former av angrepp från främmande makter eller antagonister.

Enligt regeringsuppdraget ska Försäkringskassan i första hand ha prioriterat it-drift för myndigheter där åtgärder bedöms leda till högre informationssäkerhet, i andra hand där åtgärder bedömts leda till ökad kostnadseffektivitet vid samordning av it-drift.² Försäkringskassans tidiga behovsanalyser visade att mindre myndigheter med en liten eller ingen egen it-avdelning har behov av it-arbetsplatser (en standardiserad helhetstjänst). Försäkringskassan byggde därför initialt upp samverkansprocesser och it-driftstjänsten it-arbetsplats för att möta behovet av att tillhandahålla helhetsåtaganden. Försäkringskassan har idag också bredare åtaganden om it-drift till flera beredskapsmyndigheter med mer komplicerade och omfattande behov av it-drift. Vissa statliga myndigheter med egen it-avdelning efterfrågar i första hand enskilda it-driftstjänster för att komplettera de egna it-leveranserna. Många av dessa myndigheter efterfrågar så kallade plattform- och infrastruktur tjänster, men även en plattform för samverkan och samarbete mellan myndigheter.

Utifrån den förändrade omvärlden har de it-driftstjänster som Försäkringskassan erbjuder blivit mer efterfrågade. Utöver de it-driftstjänster Försäkringskassan erbjuder efterfrågas även ärendehanteringssystem, proaktivt och preventivt säkerhetsstöd, molnlik e-post och återställning av system.

² I2019/02515

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Nils Öberg i närvaro av överdirektör Maria Rydbeck, områdeschef Juha Alskog och enhetschef Helena Hörnfeldt, den sistnämnda som föredragande.

Nils Öberg

Helena Hörnfeldt